

SPLOŠNA MATURA IZ PREDMETA GEOGRAFIJA V LETU 2021

Poročilo DPK SM za geografijo

Vsebina

1	Struktura kandidatov.....	2
1.1	Struktura kandidatov pri splošni maturi – primerjava po letih	3
1.2	Struktura kandidatov pri izpitu splošne mature iz geografije – primerjava po letih.....	4
1.3	Podrobnejša struktura kandidatov pri izpitu splošne mature iz geografije v spomladanskem izpitnem roku 2021	6
2	Analiza dosežkov pri izpitu splošne mature iz geografije v spomladanskem izpitnem roku 2021	7
2.1	Porazdelitev dosežkov po odstotnih točkah.....	7
2.2	Meje med ocenami	9
2.3	Porazdelitev dosežkov po ocenah	10
3	Splošni podatki o kandidatih pri izpitu splošne mature iz geografije v spomladanskem izpitnem roku 2021	12
4	Vsebinska analiza dosežkov za referenčno skupino SM	14
4.1	Vsebinska analiza dosežkov pri zunanjem in notranjem delu izpita	14
4.2	Vsebinska analiza dosežkov po posameznih delih izpita	15
4.3	Vsebinska analiza dosežkov po nalogah in vprašanjih.....	15
4.4	Najpogostejši nepravilni odgovori kandidatov.....	29
4.5	Mnenje zunanjih ocenjevalcev o nalogah in vprašanjih v izpitnih polah	30
5	Zunanje ocenjevanje in ugovori.....	33
5.1	Zunanje ocenjevanje	33
5.2	Ugovori na oceno in način izračuna izpitne ocene.....	33
6	Povzetek	35
6.1	Ocena uspeha kandidatov	35
6.2	Ocena kakovosti izpitnih pol.....	36
6.3	Druge ugotovitve	36

Avtorja:

Vesna Vervega, glavna ocenjevalka za geografijo

dr. Matej Ogrin, predsednik DPK SM za geografijo

Poročilo je potrdila DPK SM za geografijo na svoji 18. redni seji 1. 10. 2021.

Ljubljana, september 2021

1 Struktura kandidatov

Statistične podatke za kandidate, ki so se udeležili **spomladanskega izpitnega roka splošne mature**, prikazujemo ločeno glede na njihovo strukturo:

a) **referenčno skupino SM** predstavljajo redni dijaki, ki prvič v celoti opravljajo splošno maturo (brez kandidatov z maturitetnim tečajem, 21-letnikov, odraslih in poklicnih maturantov). Na dosežkih te skupine se postavljajo tudi meje med ocenami.

Okrajšava: ref. skup. SM;

b) **kandidate SM** (ref. skup. SM + ostali SM) predstavljajo tisti, ki opravljajo splošno maturo (brez kandidatov poklicne mature, ki opravljajo posamezni izpit splošne mature). To so:

- referenčna skupina SM (redni dijaki, ki prvič v celoti opravljajo splošno maturo) in
- **ostali SM**, to so:
 - kandidati z maturitetnim tečajem,
 - 21-letniki,
 - odrasli,
 - kandidati, ki popravljajo eno ali dve negativni oceni,
 - kandidati, ki opravljajo SM ponovno v celoti,
 - kandidati, ki opravljajo SM v dveh delih, in
 - kandidati, ki izboljšujejo oceno.

Okrajšava: kandidati SM;

c) **kandidate PM** (kandidati poklicne mature s posameznim izpitom pri splošni maturi) predstavljajo tisti, ki ob poklicni maturi (štirje predmeti) dodatno opravljajo posamezni izpit SM.

Okrajšava: kandidati PM.

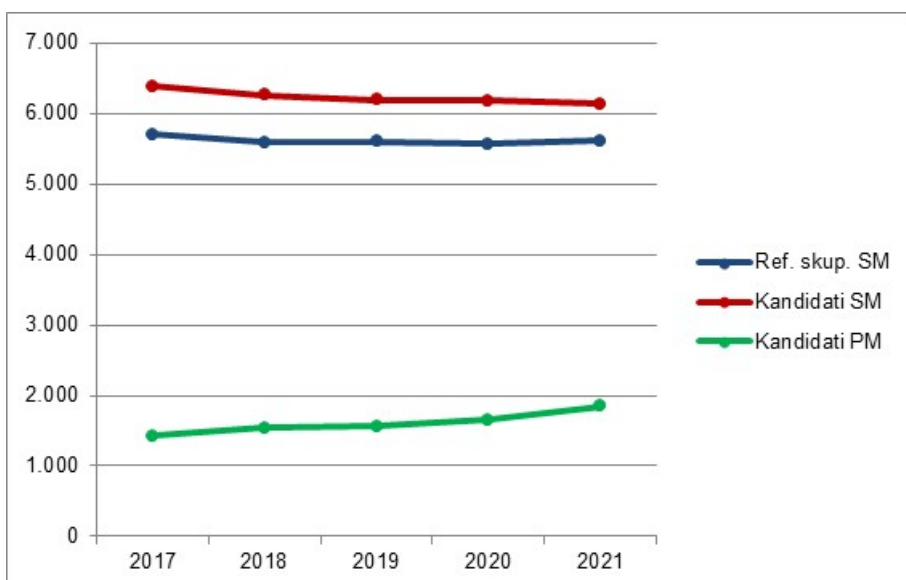
1.1 Struktura kandidatov pri splošni maturi – primerjava po letih

Preglednica 1.1.1 in slika 1.1.1 prikazujeta primerjavo števila udeleženih kandidatov v spomladanskem izpitnem roku splošne mature v letih od 2017 do 2021. Primerjave so prikazane ločeno po strukturi kandidatov.

Preglednica 1.1.1: Udeleženi kandidati pri SM po strukturi – spomladanski izpitni roki 2017–2021

Leto	Ref. skup. SM	Kandidati SM	Kandidati PM
2017	5.699	6.379	1.429
2018	5.589	6.255	1.544
2019	5.600	6.185	1.560
2020	5.560	6.173	1.657
2021	5.615	6.134	1.846

Slika 1.1.1: Udeleženi kandidati pri SM po strukturi – spomladanski izpitni roki 2017–2021

Vir: Državni izpitni center, 2021

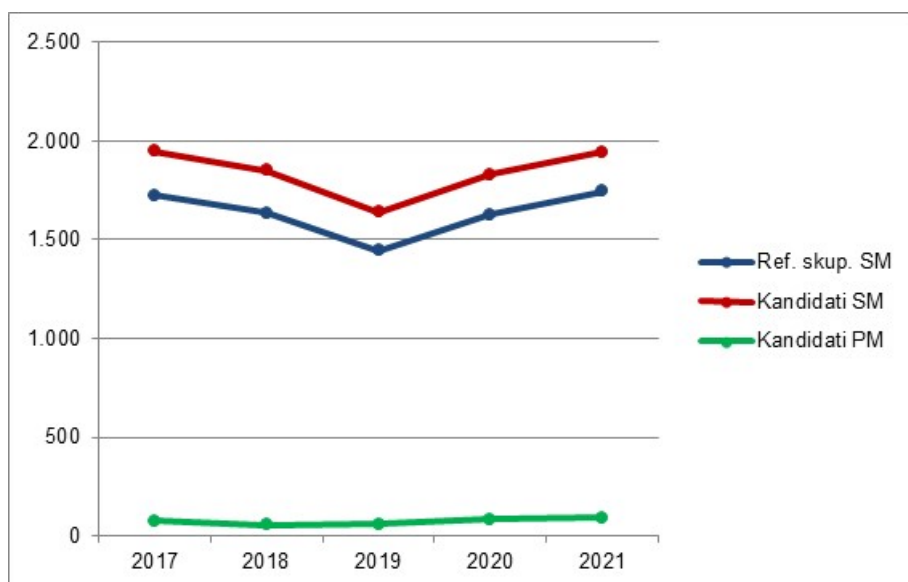
1.2 Struktura kandidatov pri izpitu splošne mature iz geografije – primerjava po letih

Preglednica 1.2.1 in slika 1.2.1 prikazujeta primerjavo števila kandidatov, ki so opravljali geografijo v spomladanskem izpitnem roku splošne mature v letih od 2017 do 2021. Primerjave so prikazane ločeno po strukturi kandidatov.

Preglednica 1.2.1: Udeleženi kandidati pri izpitu SM iz geografije po strukturi – spomladanski izpitni roki 2017–2021

Leto	Ref. skup. SM	Kandidati SM	Kandidati PM
2017	1.725	1.948	76
2018	1.637	1.852	56
2019	1.447	1.638	60
2020	1.629	1.829	86
2021	1.746	1.943	93

Slika 1.2.1: Udeleženi kandidati pri izpitu SM iz geografije po strukturi – spomladanski izpitni roki 2017–2021

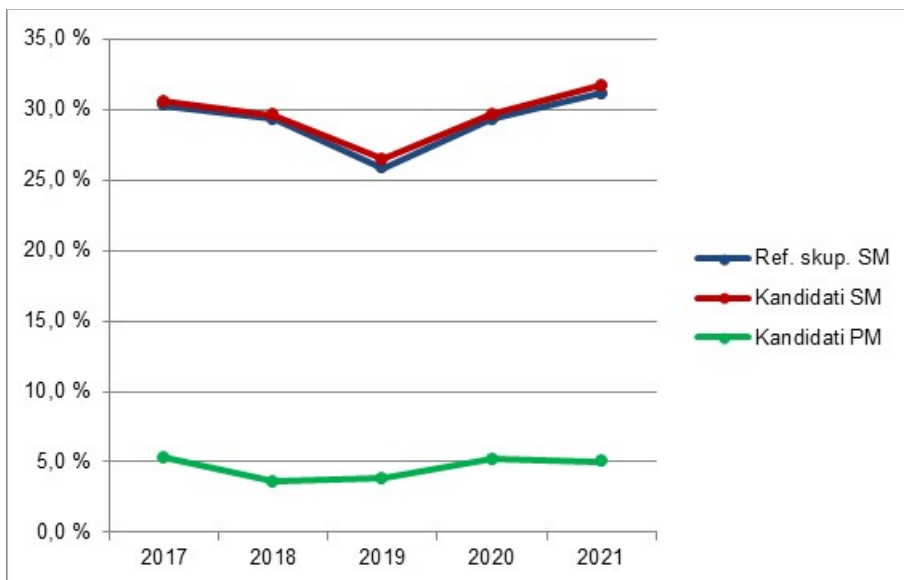
Vir: Državni izpitni center, 2021

Preglednica 1.2.2 in slika 1.2.2 prikazujeta primerjavo deleža kandidatov, ki so opravljali geografijo (preglednica 1.2.1), glede na udeležene kandidate v spomladanskem izpitnem roku splošne mature v letih od 2017 do 2021 (preglednica 1.1.1). Primerjave so prikazane ločeno po strukturi kandidatov.

Preglednica 1.2.2: Delež udeleženih kandidatov pri izpitu SM iz geografije po strukturi – spomladanski izpitni roki 2017–2021

Leto	Ref. skup. SM	Kandidati SM	Kandidati PM
2017	30,3 %	30,5 %	5,3 %
2018	29,3 %	29,6 %	3,6 %
2019	25,8 %	26,5 %	3,8 %
2020	29,3 %	29,6 %	5,2 %
2021	31,1 %	31,7 %	5,0 %

Slika 1.2.2: Delež udeleženih kandidatov pri izpitu SM iz geografije po strukturi – spomladanski izpitni roki 2017–2021

Vir: Državni izpitni center, 2021

1.3 Podrobnejša struktura kandidatov pri izpitu splošne mature iz geografije v spomladanskem izpitnem roku 2021

Preglednica 1.3.1 in slika 1.3.1 prikazujeta število in delež kandidatov, ki so opravljali izpit splošne mature iz geografije v spomladanskem izpitnem roku 2021. Podatki so prikazani po strukturi kandidatov. (Redni dijaki, ki prvič v celoti opravljajo splošno matura in predstavljajo referenčno skupino SM, so dodatno razdeljeni tudi na izobraževalne programe.)

Preglednica 1.3.1: Podrobnejša struktura kandidatov pri izpitu SM iz geografije v spomladanskem izpitnem roku 2021

	Število	Delež
Splošna gimnazija	1.563	76,8 %
Klasična gimnazija	62	3,0 %
Gimnazija	1.625	79,8 %
Tehniška gimnazija	30	1,5 %
Ekonomska gimnazija	80	3,9 %
Umetniška gimnazija	11	0,5 %
Strokovna gimnazija	121	5,9 %
Ref. skup. SM	1.746	85,8 %
Ostali SM	197	9,7 %
Kandidati SM	1.943	95,4 %
Kandidati PM	93	4,6 %

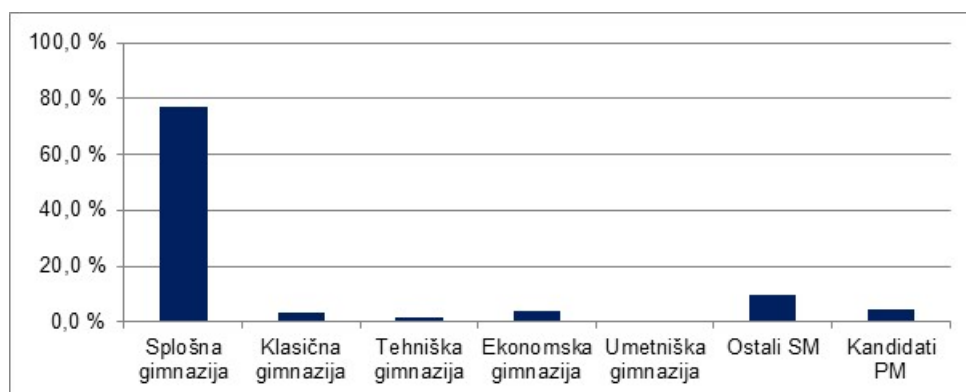
gimnazija = splošna gimnazija + klasična gimnazija

strokovna gimnazija = tehniška gimnazija + ekonomska gimnazija + umetniška gimnazija

ref. skup. SM = gimnazija + strokovna gimnazija

kandidati SM = ref. skup. SM + ostali SM

Slika 1.3.1: Podrobnejša struktura kandidatov pri izpitu SM iz geografije v spomladanskem izpitnem roku 2021

Vir: Državni izpitni center, 2021

2 Analiza dosežkov pri izpitu splošne mature iz geografije v spomladanskem izpitnem roku 2021

2.1 Porazdelitev dosežkov po odstotnih točkah

Preglednica 2.1.1 prikazuje porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah pri geografiji v spomladanskem izpitnem roku SM 2021 v posamezne razrede/intervale, ki obsegajo pet odstotnih točk (tj. frekvenčna porazdelitev), preglednica 2.1.2 in slika 2.1.1 pa delež kandidatov, ki so dosegli manj odstotnih točk od zgornje meje razreda (tj. relativna kumulativna frekvenčna porazdelitev). Podatki so prikazani po podrobnejši strukturi kandidatov.

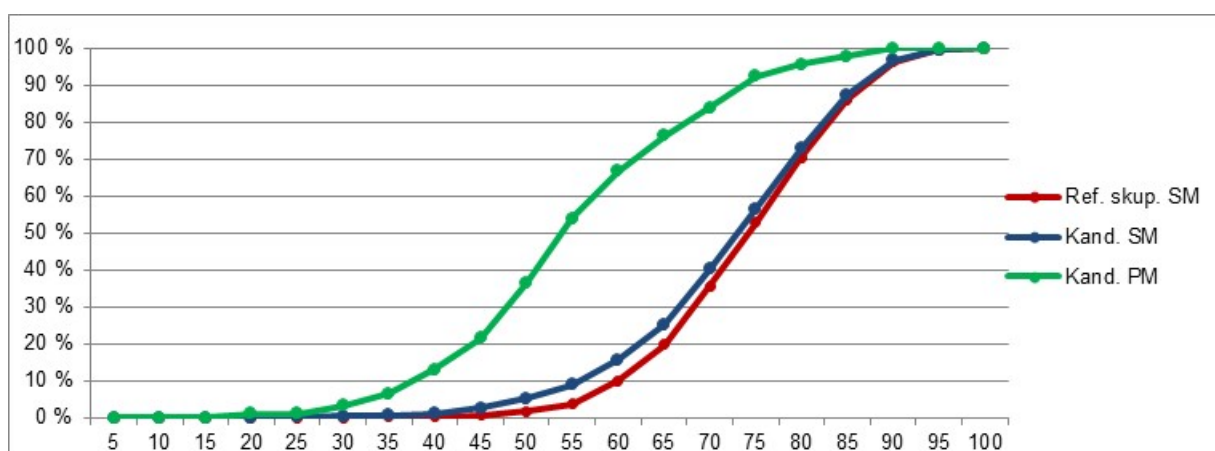
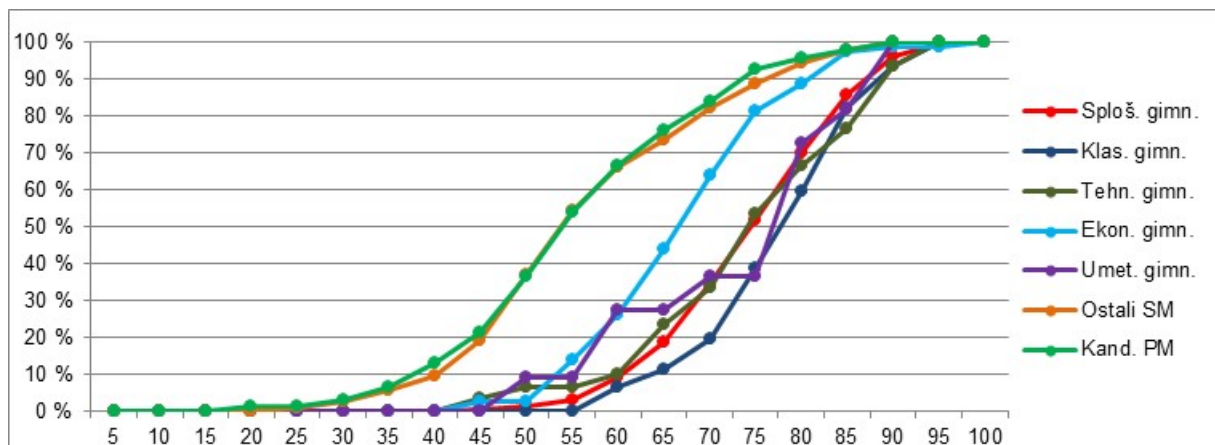
Preglednica 2.1.1: Frekvenčna porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah

Odst. točke	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
0-5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6-10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
11-15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
16-20	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
21-25	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	0
26-30	0	0	0	0	0	0	0	0	3	3	2
31-35	1	0	1	0	0	0	0	1	7	6	3
36-40	1	0	1	0	0	0	0	1	9	8	6
41-45	6	0	6	1	2	0	3	9	28	19	8
46-50	15	0	15	1	0	1	2	17	52	35	14
51-55	26	0	26	0	9	0	9	35	69	34	16
56-60	92	4	96	1	10	2	13	109	132	23	12
61-65	152	3	155	4	14	0	18	173	188	15	9
66-70	250	5	255	3	16	1	20	275	292	17	7
71-75	269	12	281	6	14	0	20	301	314	13	8
76-80	280	13	293	4	6	4	14	307	318	11	3
81-85	250	14	264	3	7	1	11	275	282	7	2
86-90	163	7	170	5	1	2	8	178	182	4	2
91-95	51	4	55	2	0	0	2	57	57	0	0
96-100	7	0	7	0	1	0	1	8	8	0	0
SKUPAJ	1.563	62	1.625	30	80	11	121	1.746	1.943	197	93

Preglednica 2.1.2: Relativna kumulativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah

Odst. točke	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
5	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
10	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
15	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
20	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	1 %
25	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	1 %	1 %
30	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	3 %	3 %
35	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	1 %	6 %	6 %
40	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	1 %	10 %	13 %
45	1 %	0 %	0 %	3 %	3 %	0 %	2 %	1 %	3 %	19 %	22 %
50	1 %	0 %	1 %	7 %	3 %	9 %	4 %	2 %	5 %	37 %	37 %
55	3 %	0 %	3 %	7 %	14 %	9 %	12 %	4 %	9 %	54 %	54 %
60	9 %	6 %	9 %	10 %	26 %	27 %	22 %	10 %	16 %	66 %	67 %
65	19 %	11 %	18 %	23 %	44 %	27 %	37 %	20 %	25 %	74 %	76 %
70	35 %	19 %	34 %	33 %	64 %	36 %	54 %	36 %	40 %	82 %	84 %
75	52 %	39 %	51 %	53 %	81 %	36 %	70 %	53 %	56 %	89 %	92 %
80	70 %	60 %	69 %	67 %	89 %	73 %	82 %	70 %	73 %	94 %	96 %
85	86 %	82 %	86 %	77 %	98 %	82 %	91 %	86 %	87 %	98 %	98 %
90	96 %	94 %	96 %	93 %	99 %	100 %	98 %	96 %	97 %	100 %	100 %
95	100 %	100 %	100 %	100 %	99 %	100 %	99 %	100 %	100 %	100 %	100 %
100	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Slika 2.1.1: Relativna kumulativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah

Vir: Državni izpitni center, 2021

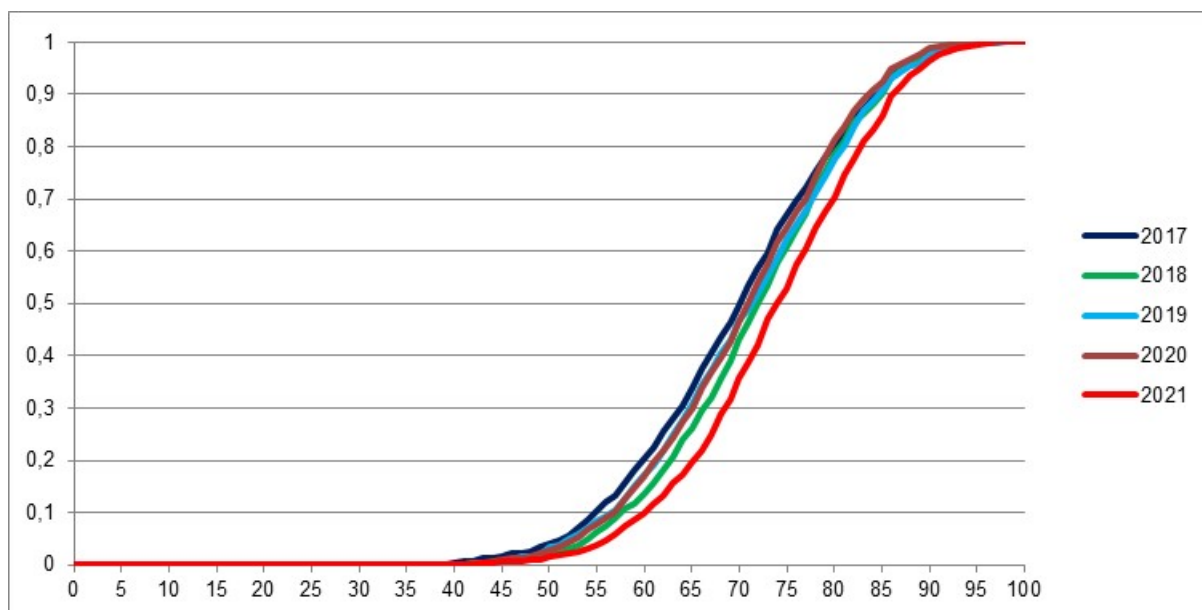
2.2 Meje med ocenami

Preglednica 2.2.1 prikazuje primerjavo mej med ocenami v letih od 2017 do 2021, slika 2.2.1 pa kumulativno frekvenčno porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah za referenčno skupino SM, na kateri se postavljajo meje med ocenami.

Preglednica 2.2.1: Meje med ocenami za zadnjih pet let

Leto	Ocene			
	2	3	4	5
2017	49	60	72	84
2018	50	61	72	85
2019	50	61	72	85
2020	49	61	72	84
2021	50	61	73	85

Slika 2.2.1: Kumulativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah – referenčna skupina SM

Vir: Državni izpitni center, 2021

2.3 Porazdelitev dosežkov po ocenah

Preglednica 2.3.1 prikazuje porazdelitev kandidatov po ocenah pri geografiji v spomladanskem izpitnem roku SM 2021 (tj. frekvenčna porazdelitev), preglednica 2.3.2 in slika 2.3.1 pa delež kandidatov s posameznimi ocenami (tj. relativna frekvenčna porazdelitev). Podatki so prikazani po podrobnejši strukturi kandidatov.

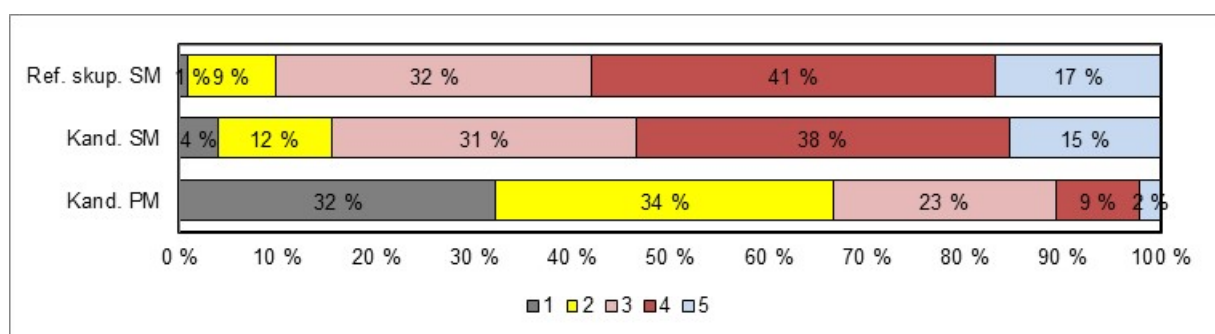
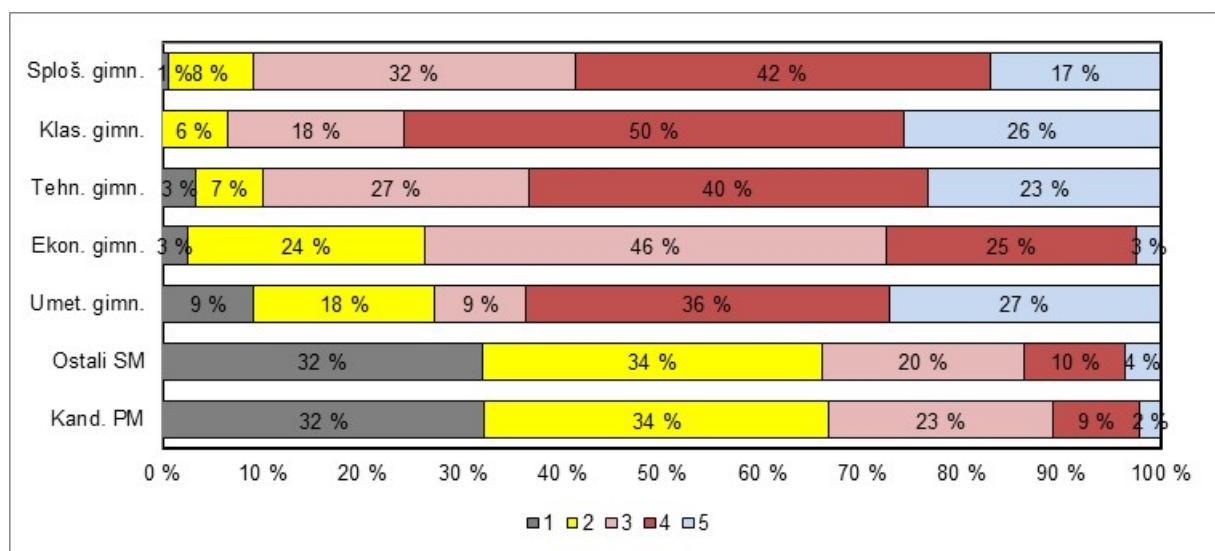
Preglednica 2.3.1: Frekvenčna porazdelitev kandidatov po ocenah

Ocena	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
1	10	0	10	1	2	1	4	14	77	63	30
2	131	4	135	2	19	2	23	158	225	67	32
3	504	11	515	8	37	1	46	561	601	40	21
4	652	31	683	12	20	4	36	719	739	20	8
5	266	16	282	7	2	3	12	294	301	7	2
Uspešni	1.553	62	1.615	29	78	10	117	1.732	1.866	134	63
Skupaj	1.563	62	1.625	30	80	11	121	1.746	1.943	197	93

Preglednica 2.3.2: Relativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po ocenah

Ocena	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
1	1 %	0 %	1 %	3 %	3 %	9 %	3 %	1 %	4 %	32 %	32 %
2	8 %	6 %	8 %	7 %	24 %	18 %	19 %	9 %	12 %	34 %	34 %
3	32 %	18 %	32 %	27 %	46 %	9 %	38 %	32 %	31 %	20 %	23 %
4	42 %	50 %	42 %	40 %	25 %	36 %	30 %	41 %	38 %	10 %	9 %
5	17 %	26 %	17 %	23 %	3 %	27 %	10 %	17 %	15 %	4 %	2 %
Uspešni	99 %	100 %	99 %	97 %	98 %	91 %	97 %	99 %	96 %	68 %	68 %
Skupaj	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Slika 2.3.1: Relativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po ocenah

Vir: Državni izpitni center, 2021

3 Splošni podatki o kandidatih pri izpitu splošne mature iz geografije v spomladanskem izpitnem roku 2021

V preglednici 3.1 so zbrani splošni podatki (tj. statistike) o kandidatih, ki so opravljali izpit splošne mature iz geografije v spomladanskem izpitnem roku 2021.

Preglednica 3.1: Splošni podatki o kandidatih pri izpitu SM iz geografije v spomladanskem izpitnem roku 2021

	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
Število kandidatov	1.563	62	1.625	30	80	11	121	1.746	1.943	197	93
Povprečni splošni uspeh pri SM*	19,69	21,55	19,76	17,86	16,93	20,22	17,46	19,61	19,50	16,99	-
Povprečni uspeh v 4. letniku SŠ	3,84	4,13	3,85	4,00	3,58	4,00	3,72	3,84	3,81	3,14	-
Povprečni uspeh v 3. letniku SŠ	3,77	3,97	3,78	3,97	3,84	3,91	3,88	3,79	3,75	3,08	-
Povprečna ocena pri predmetu SM	3,66	3,95	3,67	3,73	3,01	3,55	3,24	3,64	3,50	2,19	2,14
Povprečna originalna ocena pri predmetu SM**	3,66	3,95	3,67	3,70	3,01	3,55	3,23	3,64	3,49	2,18	2,14
Povprečno število odstotnih točk pri predmetu SM	74,33	77,59	74,45	74,30	66,82	73,14	69,25	74,09	72,30	56,40	55,68
Mediana odstotnega števila točk pri predmetu SM	75	78	75	74,5	66	76	69	75	73	54	54
Standardni odklon odstotnih točk pri predmetu SM	9,95	9,06	9,93	12,10	10,15	13,51	11,41	10,12	11,83	13,86	13,63
Povprečna ocena pri predmetu v 4. letniku SŠ	3,71	3,92	3,72	3,86	3,18	3,90	3,40	3,70	3,66	2,77	4,07
Povprečna ocena pri predmetu v 3. letniku SŠ	4,10	4,23	4,10	4,24	3,84	3,88	3,94	4,09	4,05	3,13	4,11
Korelacija splošnega uspeha pri SM in ocene pri predmetu SM*	0,76	0,77	0,76	-	0,73	-	0,72	0,76	0,77	0,78	-
Korelacija splošnega uspeha pri SM in uspeha v 4. letniku SŠ*	0,72	0,76	0,72	-	0,71	-	0,76	0,72	0,72	0,64	-
Korelacija splošnega uspeha pri SM in uspeha v 3. letniku SŠ*	0,69	0,65	0,68	-	0,61	-	0,66	0,67	0,67	0,68	-
Korelacija ocene pri predmetu SM in uspeha v 4. letniku SŠ***	0,63	0,77	0,64	0,56	0,58	-	0,62	0,64	0,65	0,60	-
Korelacija ocene pri predmetu SM in uspeha v 3. letniku SŠ***	0,63	0,77	0,64	0,56	0,58	-	0,62	0,64	0,65	0,60	-
Korelacija ocene pri predmetu SM in ocene pri predmetu v 4. letniku SŠ***	0,63	0,74	0,63	-	0,52	-	0,68	0,64	0,65	0,55	-
Korelacija ocene pri predmetu SM in ocene pri predmetu v 3. letniku SŠ***	0,50	0,56	0,50	-	0,30	-	0,37	0,49	0,53	0,53	0,65
Korelacija notranjega in zunanjega dela pri SM	0,32	0,26	0,32	0,47	0,35	-	0,38	0,33	0,38	0,23	0,13
Odstotek neuspešnih s PP	0,64	0,00	0,62	3,33	2,50	9,09	3,31	0,80	3,96	31,98	32,26
Odstotek neuspešnih brez PP	0,77	0,00	0,74	6,67	2,50	9,09	4,13	0,97	4,22	32,99	32,26

*Pri izračunu povprečnega splošnega uspeha pri SM so upoštevani samo uspešni kandidati (10 točk ali več). Enako velja tudi za korelacije s splošnim uspehom pri SM.

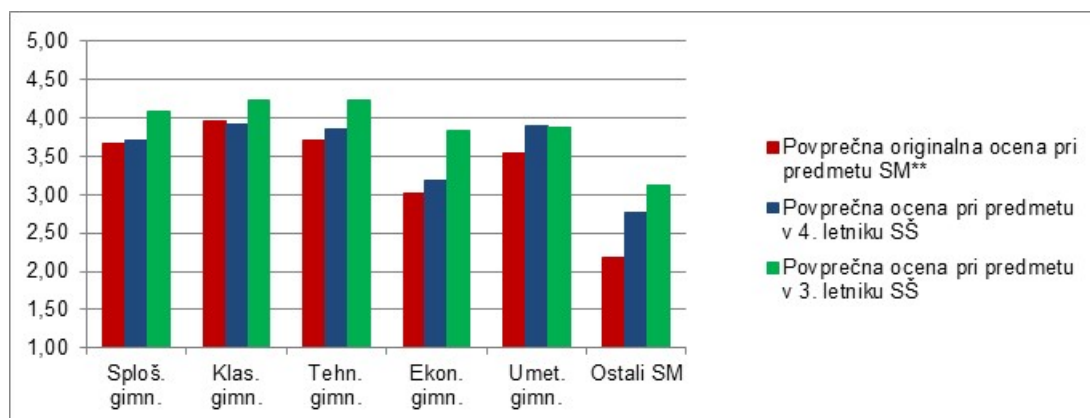
**Originalna ocena je ocena pri predmetu SM, izračunana iz odstotnih točk, brez upoštevanja PP (pogojno pozitivne), ocenjevanja na OR namesto VR ali upoštevanja ocene iz prejšnjega roka.

***Korelacija z oceno pri predmetu SM se računa z originalno oceno pri predmetu SM.

Če je manj kakor 30 popolnih parov podatkov, se korelacija ne izračuna.

Slika 3.1 prikazuje primerjavo povprečne originalne ocene pri izpitu SM iz geografije in povprečnih ocen iz geografije v 4. in 3. letniku srednje šole. Podatki so prikazani po podrobnejši strukturi kandidatov.

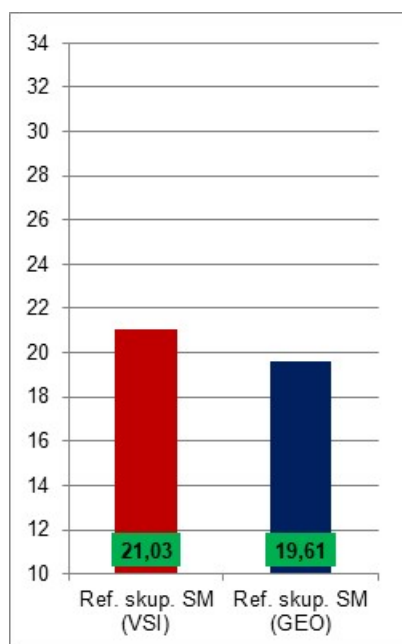
Slika 3.1: Povprečne ocene pri izpitu SM iz geografije

Vir: Državni izpitni center, 2021

Slika 3.2 prikazuje primerjavo povprečnega splošnega uspeha vseh gimnazijcev, ki so v spomladanskem izpitnem roku 2021 prvič v celoti opravljali splošno maturo (ref. skup. SM – VSI), in gimnazijcev, ki so v tem izpitnem roku prvič v celoti opravljali izpit SM iz geografije (ref. skup. SM – GEO).

Slika 3.2: Povprečni splošni uspeh pri SM in pri izpitu SM iz geografije

Vir: Državni izpitni center, 2021

4 Vsebinska analiza dosežkov za referenčno skupino SM

4.1 Vsebinska analiza dosežkov pri zunanjem in notranjem delu izpita

Preglednica 4.1.1 prikazuje osnovne statistične podatke za referenčno skupino SM pri zunanjem in notranjem delu izpita iz geografije v spomladanskem izpitnem roku SM 2021.

Preglednica 4.1.1: Osnovni statistični podatki

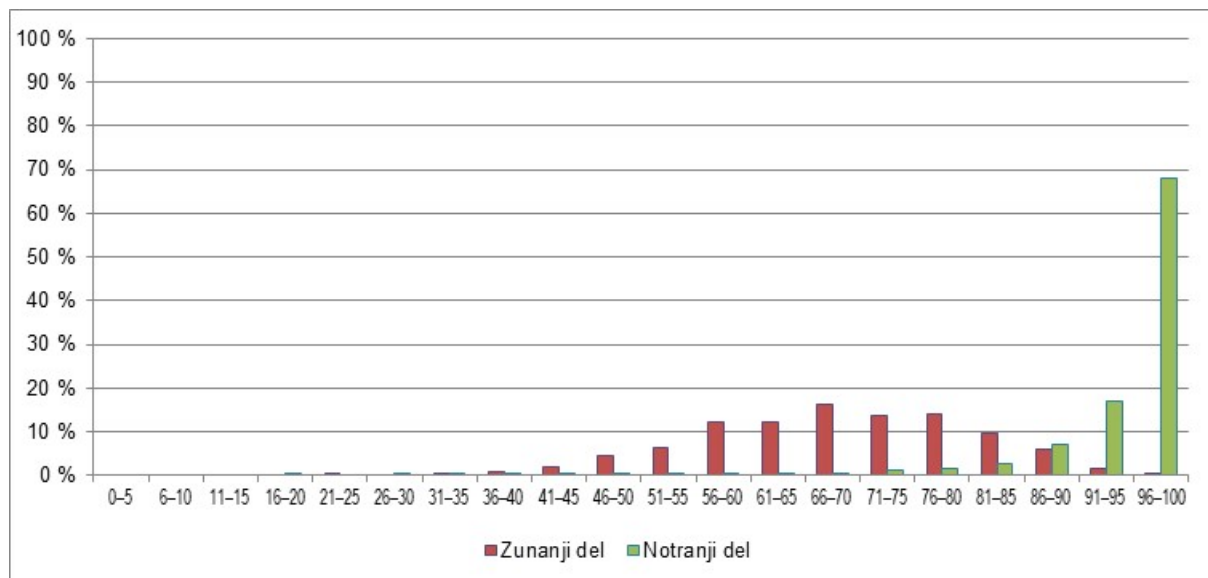
	Zunanji del	Notranji del
Število kandidatov	1.746	1.746
Povprečno število odstotnih točk	55,00	19,09
Standardni odklon odstotnih točk	9,46	1,65
Maksimalno število odstotnih točk	77,12	20,00
Povprečna težavnost	0,69	0,95

Preglednica 4.1.2 in slika 4.1.1 prikazujeta relativno frekvenčno porazdelitev referenčne skupine SM po dosežkih pri zunanjem in notranjem delu izpita iz geografije v spomladanskem izpitnem roku SM 2021.

Preglednica 4.1.2: Relativna frekvenčna porazdelitev po dosežkih pri zunanjem in notranjem delu izpita

Odstotki	Zunanji del	Notranji del
0-5	0 %	0 %
6-10	0 %	0 %
11-15	0 %	0 %
16-20	0 %	0 %
21-25	0 %	0 %
26-30	0 %	0 %
31-35	0 %	0 %
36-40	1 %	0 %
41-45	2 %	0 %
46-50	4 %	0 %
51-55	6 %	0 %
56-60	12 %	1 %
61-65	12 %	0 %
66-70	16 %	0 %
71-75	14 %	1 %
76-80	14 %	2 %
81-85	10 %	3 %
86-90	6 %	7 %
91-95	2 %	17 %
96-100	0 %	68 %
SKUPAJ	100 %	100 %

Slika 4.1.1: Relativna frekvenčna porazdelitev po dosežkih pri zunanjem in notranjem delu izpita

Vir: Državni izpitni center, 2021

4.2 Vsebinska analiza dosežkov po posameznih delih izpita

Preglednica 4.2.1 prikazuje osnovne statistične podatke za referenčno skupino SM pri posameznih delih izpita iz geografije v spomladanskem izpitnem roku SM 2021.

Preglednica 4.2.1: Osnovni statistični podatki po posameznih delih izpita

	Izpitna pola 1	Izpitna pola 2	Vaje in strokovna ekskurzija
Število kandidatov	1.746	1.746	1.746
Povprečno število odstotnih točk	26,63	25,59	19,09
Standardni odklon odstotnih točk	5,18	5,99	1,65
Maksimalno število odstotnih točk	40,00	40,00	20,00
Povprečna težavnost	0,67	0,64	0,95

4.3 Vsebinska analiza dosežkov po nalogah in vprašanjih

V analizo so vključeni statistični podatki za referenčno skupino SM 2021 pri predmetu geografija, ki je opravljala izpit splošne mature v spomladanskem izpitnem roku in je štela 1.746 kandidatov.

Izpitna pola 1

V poli je bilo 26 nalog. Kandidati so povprečno dosegli 33,29 absolutne točke od 50 (66,58 odstotne točke). Maksimalno število doseženih točk je bilo 49, minimalno pa 10. Indeks težavnosti (IT) je znašal 0,67, povprečje indeksa diskriminativnosti (ID) po posameznih postavkah pa 0,31.

Izpitna pola 2

V poli je bilo 25 nalog. Kandidati so povprečno dosegli 31,98 absolutne točke od 50 (63,95 odstotne točke). Maksimalno število doseženih točk je bilo 49, minimalno pa 5. Indeks težavnosti je znašal 0,64, povprečje indeksa diskriminativnosti po posameznih postavkah pa 0,35.

Vaje in strokovna ekskurzija

Opravljene so bile štiri vaje (terenske in laboratorijske) in strokovna ekskurzija. Kandidati so povprečno dosegli 57,29 absolutne točke (95,48 odstotne točke). Maksimalno število doseženih točk je bilo 60, minimalno pa 12. Indeks težavnosti je znašal 0,95, indeks diskriminativnosti pa 0,33.

Vsaka strukturirana naloga v posamezni izpitni poli je bila sestavljena tako, da je obsegala vprašanja na različnih taksonomskih stopnjah težavnosti. Taksonomske stopnje vprašanj se stopnjujejo znotraj naloge, kar omogoča ločevanje kandidatov glede na kakovost znanja. Kako težka oziroma kako lahka so bila posamezna vprašanja za kandidate, skušamo objektivno izmeriti z indeksom težavnosti (IT).

Če so vsi kandidati pravilno odgovorili na vprašanje, je IT enak 1, če pa ni nihče odgovoril pravilno, je IT enak 0.

V pisnem delu izpita so glede na indeks težavnosti prevladovali srednje težke naloge (29 nalog od 51), sledijo lahke (18 od 51) in dve zelo lahki nalogi. Pet nalog je bilo težkih (samo v IP 1). Podatki za posamezno polo so predstavljeni v preglednicah 4.3.1 in 4.3.3.

V obeh izpitnih polah prevladuje primeren indeks diskriminativnosti (37 od 51 nalog), sledi zelo dober ID (12 nalog od 51). Z nezadovoljivim ID sta samo dve nalogi v IP 1. To pomeni, da so naloge v obeh izpitnih polah zelo dobro ločevale uspešnejše kandidate od manj uspešnih v primerjavi z letom 2020 (letos povprečno 0,31 za IP 1 in 0,35 za IP 2; lani 0,30 za IP 1 in 0,29 za IP 2).

Podatki za posamezno polo so predstavljeni v preglednicah 4.3.2 in 4.3.4.

Izpitno polo 1 je sestavljalo pet strukturiranih nalog:

Obča geografija (Obča)

Regionalna geografija sveta (Svet 1)

Regionalna geografija sveta (Svet 2)

Regionalna geografija Evrope (Evropa 1)

Regionalna geografija Evrope (Evropa 2)

Preglednica 4.3.1: Indeksi težavnosti po posameznih nalogah v izpitni poli 1

Opis	Indeks težavnosti	Številka naloge v izpitni poli 1
zelo težke naloge	pod 0,10	/
težke naloge	od 0,10 do 0,29	5
srednje težke naloge	od 0,30 do 0,69	2, 3, 4, 6, 7, 10, 11, 15, 18, 21, 24, 25, 26
lahke naloge	od 0,70 do 0,89	1, 8, 9, 13, 14, 16, 17, 19, 20, 22, 23
zelo lahke naloge	nad 0,90	12

Vir: Državni izpitni center, 2021

Glede na razporeditev IT v preglednici je bila izpitna pola 1 za kandidate podobno težka za reševanje kot leta 2020, saj je bilo 11 nalog od 26 (42 %, lani 40 %) lahkih, 13 nalog (50 %, lani 52 %) je bilo srednje težkih, ena (4 %, lani 4 %) pa je bila zelo lahka. Zelo težkih nalog tudi letos ni bilo.

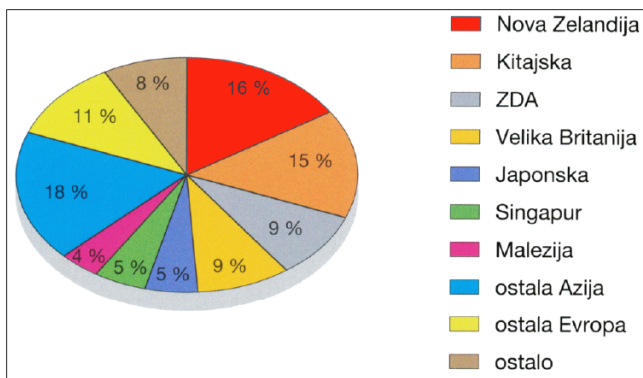
Najlažji nalogi v izpitni poli 1

Naloga 12 (IT = 0,92; ID = 0,21)

12. S pomočjo slike 7 v barvni prilogi, ki prikazuje delež turistov v Avstraliji leta 2017, na črto pred pravihima trditvama napišite DA.

- _____ Kljub veliki oddaljenosti je Avstralijo leta 2017 obiskalo 20 % turistov iz Evrope.
- _____ 40 % turistov je tega leta prišlo iz Azije.
- _____ Večina turistov prihaja iz držav s poindustrijskim razvojem.
- _____ Med vsemi državami je največ kitajskih turistov.

(2 točki)

Slika 7

(Vir: Petek, M., in drugi, 2018: Geografija 2. Učbenik za geografijo v 2. letniku gimnazij in srednjih strokovnih šol, str. 147. Mladinska knjiga. Ljubljana)

Komentar: Kandidati so pričakovano uspešno reševali nalogo, saj je preverjala temeljna znanja (poznavanje držav po kontinentih) in branje legende oziroma podatkov, zapisanih v grafu. V skladu s tem je bil tudi indeks diskriminativnosti zelo nizek.

Naloga 1 (IT = 0,89; ID = 0,31)

1. Med navedenimi skupinami naravnega rastlinstva izpišite tisto, ki prevladuje na območjih severno od severnega tečajnika, in tisto, ki prevladuje na območjih, ki se najbolj približajo ekvatorju.

listnati gozd

tundrsko rastlinstvo

iglasti gozd

savansko rastlinstvo

stepsko rastlinstvo

puščavsko rastlinstvo

Območja severno od severnega tečajnika: _____

Območja, ki se najbolj približajo ekvatorju: _____

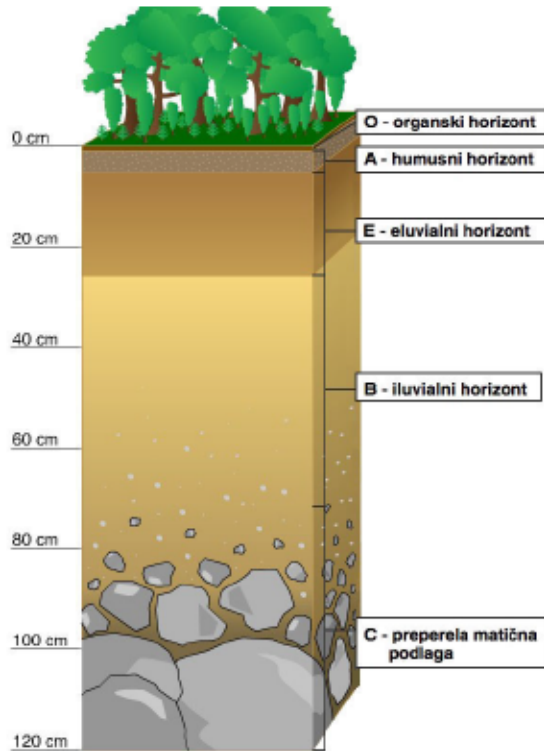
(2 točki)

Komentar: Tudi ta naloga je preverjala temeljne cilje poznavanja razporeditve naravnega rastlinstva v svetu. Glede na to, da se je vprašanje nanašalo na izrazito skrajni območji (ekvator in skrajni severni del) in da so bile možne rešitve navedene (samo obkrožiti jih je bilo treba), je rezultat pričakovan.

Najtežji nalogi v izpitni poli 1

Naloga 5 (IT = 0,22; ID = 0,34)

5. Imenujte skupino prsti, prikazano na sliki 2, ki ima med vsemi skupinami prsti najdebelejši E - eluvialni horizont, in pojasnite, kako ta horizont vpliva na rodovitnost prsti.

Slika 2

(Prirejeno po: Kralj Serša, M., Jeršin Tomassini, K., Nemeč, L., 2015: Geografija 1. I-učbenik za geografijo v 1. letniku gimnazij. Zavod RS za šolstvo. Ljubljana. URL: <https://eucbeniki.sio.si/geo1/2516/index1.html#>. Pridobljeno: 6. 1. 2020.)

Skupina prsti: _____

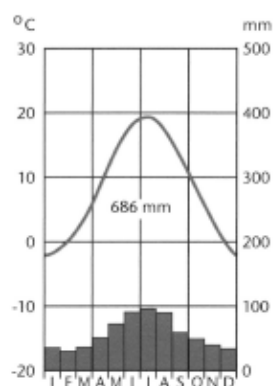
Pojasnitev: _____

(2 točki)

Komentar: Naloga je bila pričakovano zahtevnejša. Sestavljena je iz dveh delov. V prvem so morali kandidati prepoznati skupino prsti glede na zgradbo oziroma debelino enega od horizontov. Pri tem niso bili pozorni na rastlinstvo, ki uspeva na tej prsti, zato se je veliko rešitev nanašalo na podobno skupino prsti (podzol). V drugem delu naloge so morali pojasniti vpliv tega horizonta na rodovitnost. Veliko rešitev je bilo delnih, nepopolnih (zajemala so samo posledico, ne pa tudi vzroka). Naloga je bila zahtevna tudi zaradi tega, ker že vrsto let opažamo, da je vsebina, vezana na prst, za kandidate težja oziroma premalo utrjena. Naloga je kar dobro ločevala uspešnejše kandidate od manj uspešnih.

Naloga 2 (IT = 0,38; ID = 0,23)

2. Izmed navedenih skupin naravnega rastlinstva v nalogi 1 izpišite tisto, ki prevladuje na območju, katerega podnebne značilnosti so prikazane v klimogramu na sliki 1. Opišite prilagoditev izbrane skupine naravnega rastlinstva na podnebne razmere, prikazane na sliki 1.

Slika 1

(Prirejeno po: Senegačnik, J., Drobnjak, B., 2003: Obča geografija za 1. letnik gimnazij, str. 93. Modrijan, Ljubljana)

Prevladujoča skupina naravnega rastlinstva: _____

Opis: _____

(2 točki)

Komentar: Naloga je zahtevala znanje na različnih ravneh. Najprej je kandidat moral prepoznati tip podnebja na podlagi klimograma, potem je za tip podnebja moral izbrati navedeno skupino rastlinstva iz prejšnje naloge in na koncu še opisati prilagoditev te skupine rastlinstva izključno na podnebje. Prvi del rešitve je bil, sodeč po številu točk, za kandidate lažji. Težave so bile v glavnem pri opisu prilagoditve (mogoče je bilo vprašanje tudi površno prebrano). Pričakovali bi, da bo naloga bolj razlikovala stopnjo znanja kandidatov.

Preglednica 4.3.2: Indeks diskriminativnosti po posameznih nalogah v izpitni poli 1

Opis	Indeks diskriminativnosti	Številka naloge v izpitni poli 1
< 0,20	nezadovoljiv	18, 22
0,20 do 0,39	primeren	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 23
0,40 in več	zelo dober	11, 24, 25, 26

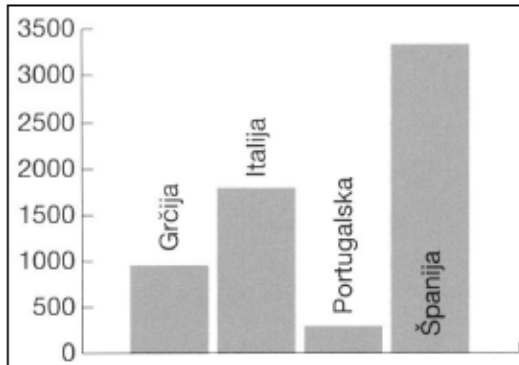
Vir: Državni izpitni center, 2021

Indeks ločljivosti (tudi indeks diskriminativnosti ali ID) nam pove, kako dobro naloga ločuje kandidate glede na njihovo izkazano znanje. Glede na razporeditev ID so v izpitni poli 1 prevladoval primerne naloge, saj je bilo takih nalog 20 od 26 (77 %), zelo primerne so bile štiri naloge (15 %), dve (8 %) pa sta imeli ID pod 0,20.

Nalogi z najnižjim indeksom diskriminativnosti v izpitni poli 1

Naloga 22 (IT = 0,87; ID = 0,13)

22. Obkrožite kmetijski pridelek, katerega pridelava je prikazana na sliki 5.

Slika 5: Pridelano leta 2018 (v milijonih ton)

(Prirejeno po: Petek, M., in drugi, 2019: Geografija 3. Učbenik za geografijo v 2. oz. 3. letniku gimnazij in srednjih strokovnih šol, str. 106. Mladinska knjiga, Ljubljana)

riž tobak sončnična semena agrumi pluta

(1 točka)

Komentar: Naloga je bila zasnovana kot preverjanje temeljnega znanja s ciljem, da jo pravilno reši večina kandidatov. Naloga sodi med lahke naloge. Glede na rezultat je bil zastavljeni cilj dosežen. Namen sestavljavcev ni bil, da naloga pomembno razlikuje med bolj in manj uspešnimi kandidati, zato ne preseneča nizek indeks diskriminativnosti.

Naloga 18 (IT = 0,63; ID = 0,19)

18. S pomočjo slike 8 v barvni prilogi napišite, koliko znaša zračni tlak nad Avstrijo. Med navedenimi vremenskimi razmerami obkrožite tisto, ki najbolj opisuje vreme nad Pirenejskim polotokom, dne, 12. 12. 2016.

Zračni tlak: _____ hPa/mb

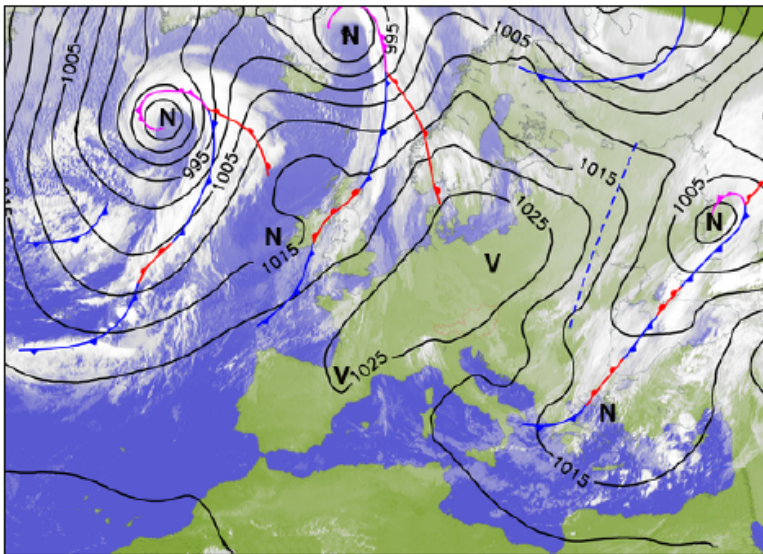
VREMENSKE RAZMERE NAD PIRENEJSKIM POLOTOKOM:

suho in vroče

sončno z meglo po nižinah in kotlinah

deževno in toplo

(2 točki)

Slika 8: Vremenska slika Evrope dne 12.12. 2016

(Prirejeno po: Aktuelle Wetterkarte und Kartenarchiv. Zentralanstalt für Meteorologie und Geodynamik. 2016.
URL: <https://www.zamg.ac.at/cms/de/wetter/wetterkarte?tag=12&monat=12&jahr=2016&uto=18>. Pridobljeno: 3. 12. 2019.)

Komentar: Naloga spada med srednje težke naloge v izpitni poli 1, kjer kandidat povezuje poznavanje politične slike Evrope z vsebino in branjem vremenske karte. Naloga ni pomembno razlikovala med bolj in manj uspešnimi kandidati, saj to tudi ni bil njen namen. Nizek indeks diskriminativnosti je bil posledično pričakovan.

Nalogi z najvišjim indeksom diskriminativnosti v izpitni poli 1

Naloga 25 (IT = 0,69; ID = 0,47)

25. Na sliki 11 v barvni prilogi so s črkami A, B, C, D in E označena območja v Evropi. K vsaki trditvi napišite črko območja, ki ga trditev opisuje.

- _____ Kmetijska proizvodnja je zaradi privatizacije kmetijskih zemljišč po letu 1990 zelo upadla.
- _____ V 19. stoletju so bolezni večkrat uničile pridelek, kar je povzročilo lakoto in izseljevanje.
- _____ K visoki produktivnosti kmetijstva sta prispevali tradicija obveznega šolanja kmetov in nadzor kakovosti kmetijskih pridelkov.

(2 točki)

Slika 11

(Jokinen, J., 2019. Euroopan Kartaa. Peda.net. URL: <https://peda.net/sastamala/peruskoulut/aetsan-koulu/oppiaineet2/maantiede/8-luokat/8b/eurooppa2/8jlm/kuvamappi/kuvitus-suisto/euroopan-kartta>. Pridobljeno: 22. 11. 2019.)

Komentar: Čeprav so kandidati morali prepoznati in povezati že navedene značilnosti kmetijstva z območji v Evropi, je bila naloga srednje težka in manj uspešni kandidati so dosegali slabše rezultate. Za člane komisije je to pričakovani rezultat.

Naloga 24 (IT = 0,62; ID = 0,45)

24. S pomočjo slike 10 v barvni prilogi imenujte območja na Nizozemskem, ki so jih pridobili iz morja. Opišite še dve fazi pridobivanja kmetijskih površin na teh območjih po prvi fazi, ki jo predstavlja gradnja nasipov.

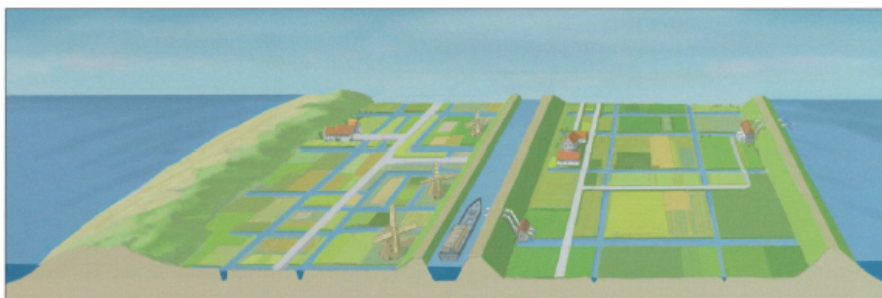
Ime: _____

Prva faza: gradnja nasipov

Druga faza: _____

Tretja faza: _____

(2 točki)

Slika 10

(Prirejeno po: Senegačnik, J., in drugi, 2015: Evropa. Geografija za 2. in 3. letnik gimnazij, str. 119. Modrijan, Ljubljana)

Komentar: Naloga je bila sestavljena iz treh delov oziroma treh rešitev. Najbolje so kandidati odgovarjali na prvi del, tj. imenovanje območja, kar pomeni, da jih je največ dobilo 1 točko (to je namreč bilo dovolj). Druga dva dela sta zahtevala poznavanje druge in tretje faze nastanka polderjev, kar je bilo za kandidate težje. Glede na to, da smo zahtevali samo opise, bi pričakovali boljši rezultat. Naloga je bila srednje težka in je dobro ločevala manj uspešne kandidate od uspešnejših.

Izpitno polo 2 je sestavljalo pet strukturiranih nalog:

Obča geografija (Obča)

Obča geografija Slovenije (Slovenija 1)

Obča geografija Slovenije (Slovenija 2)

Regionalna geografija Slovenije (Slovenija – pokrajine 1)

Regionalna geografija Slovenije (Slovenija – pokrajine 2)

Preglednica 4.3.3: Indeksi težavnosti po posameznih nalogah v izpitni poli 2

Opis	Indeks težavnosti	Številka naloge v izpitni poli 2
zelo težke naloge	pod 0,10	/
težke naloge	od 0,10 do 0,29	/
srednje težke naloge	od 0,30 do 0,69	2, 5, 7, 8, 9, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 22, 23, 25
lahke naloge	od 0,70 do 0,89	3, 4, 6, 10, 12, 18, 21, 24
zelo lahke naloge	nad 0,90	1

Vir: Državni izpitni center, 2021

Glede na razporeditev IT v preglednici za izpitno polo 2 je bila ta za kandidate manj zahtevna od IP 1, prav tako je bila manj zahtevna letos kakor lansko šolsko leto. Od 25 nalog je bilo 16 (64 %, lani 50 %) srednje težkih, 8 (32 %, lani 38 %) je bilo lahkih, ena naloga (4%, lani 8%) pa zelo lahka. Zelo težkih in težkih nalog letos ni bilo.

Preglednica 4.3.4: Indeks diskriminativnosti po posameznih nalogah v izpitni poli 2

Opis	Indeks diskriminativnosti	Številka naloge v izpitni poli 1
< 0,20	nezadovoljiv	/
0,20 do 0,39	primeren	1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 20, 23, 24
0,40 in več	zelo dober	7, 8, 10, 16, 19, 21, 22, 25

Vir: Državni izpitni center, 2021

Indeks ločljivosti (tudi indeks diskriminativnosti ali ID) nam pove, kako dobro naloga ločuje kandidate glede na njihovo izkazano znanje. Glede na razporeditev ID v izpitni poli 2 ni nalog, ki ne bi dobro razlikovale uspešnih kandidatov od neuspešnih. Prevladovale so primerne naloge, saj je bilo takih nalog 17 od 25 (68 %), zelo primernih je bilo 8 nalog (32 %).

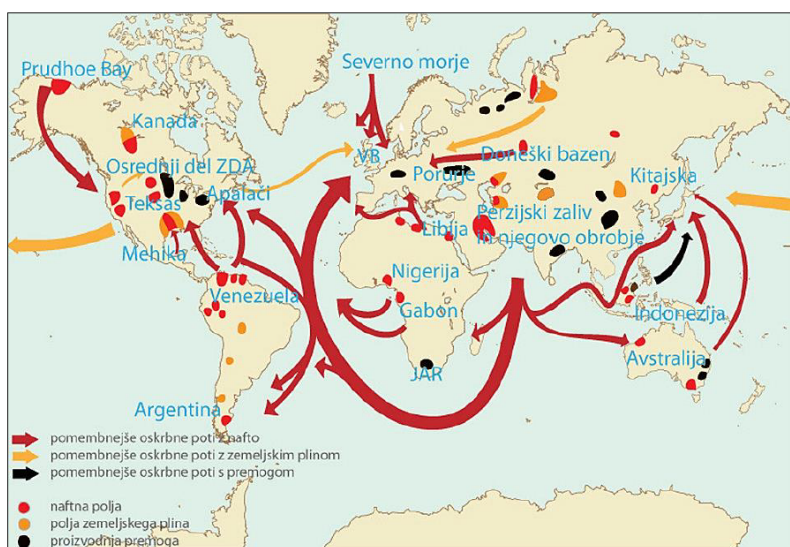
Najlažji nalogi v izpitni poli 2

Naloga 1 (IT = 0,95; ID = 0,21)

1. Na sliki 9 v barvni prilogi so označena glavna nahajališča in oskrbne poti s fosilnimi gorivi po svetu. Pri vsaki trditvi obkrožite DA, če je pravilna, in NE, če je napačna.

- DA NE Največja izvoznica nafte v Južni Ameriki je Venezuela.
DA NE Evropa se z zemeljskim plinom v največjem deležu oskrbuje iz Sibirije.
DA NE V Aziji je med največjimi izvoznicami fosilnih goriv Japonska.

(2 točki)

Slika 9

(Vir: Kralj Serša, M., Jeršin Tomassini, K., Nemeč, L., 2015: Geografija 1. I-učenik za geografijo v 1. letniku gimnazij. Zavod RS za šolstvo. Ljubljana. URL: <https://eucbeniki.sio.si/geo1/2547/index.html>. Pridobljeno: 22. 12. 2019.)

Komentar: Kandidati so pričakovano uspešno reševali nalogo. V glavnem je bilo treba natančno pogledati zemljevid in znati prebrati legendo. V skladu z zahtevnostjo naloge je tudi indeks diskriminativnosti nižji.

Naloga 3 (IT = 0,83; ID = 0,21)

3. Gospodarski razvoj nekaterih držav je odvisen od izvoza rud, kar lahko prinaša velik dobiček. Opišite še eno pozitivno in eno negativno posledico te odvisnosti.

Opis (pozitivna posledica): _____

Opis (negativna posledica): _____

(2 točki)

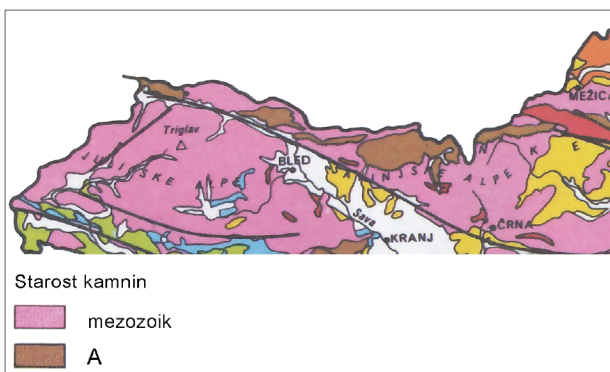
Komentar: Ta naloga glede na indeks težavnosti sodi med lahke, indeks diskriminativnosti pa je enak kot pri zelo lahki nalogi in je primeren. Pričakovano lažja naloga, saj zahteva uporabo splošnega znanja in razgledanosti.

Najtežji nalogi v izpitni poli 2

Naloga 19 (IT = 0,41; ID = 0,41)

19. S pomočjo slike 14 v barvni prilogi pojasnite vpliv kamnin v legendi, označenih s črko A, na reliefne značilnosti Karavank.

(2 točki)

Slika 14

(Prirejeno po: Gams, I., 1998: Geografske značilnosti Slovenije, str. 12. Mladinska knjiga, Ljubljana)

Komentar: Najtežja naloga v IP 2 sodi med srednje težke naloge z indeksom težavnosti 0,41, kar nas malce preseneča, je pa dobro razlikovala uspešne kandidate od manj uspešnih. Naloge v tej poli so bile manj zahtevne kakor lansko leto. Da bo ta naloga težja od drugih, je bilo pričakovano, ker gre za pojasnitev geološke zgradbe dela Alp, kar sodi med vsebine, ki so zahtevnejše za razumevanje. Najpogostejša napaka je bila nepopoln odgovor oziroma samo opis.

Naloga 9 (IT = 0,44; ID = 0,39)

9. Pojasnite vpliv kamninske zgradbe na kakovost skalne vode v Sloveniji.

(2 točki)

Komentar: Pričakovano težja naloga, čeprav je po indeksu težavnosti srednje težka. Tudi ta naloga dobro razlikuje kandidate po uspešnosti, ker je indeks diskriminativnosti ustrezen. Iz rešitev je razvidno, da kandidati zamenjujejo skalno vodo od talne, kar pomeni, da je veliko kandidatov dobilo samo 1 točko.

Nalogi z najnižjim indeksom diskriminativnosti v izpitni poli 2

Naloga 18 (IT = 0,82; ID = -0,20)

18. Obkrožite črki pred trditvama, ki opisujeta značilnosti Kamniško-Savinjskih Alp.

- A Gradijo jih pretežno apnenci in dolomiti, ki so se odlagali v Panonskem morju.
- B Na prisojnem pobočju je razvito planinsko pašništvo.
- C Reke, ki izvirajo v gorovju, imajo snežno-dežni rečni režim.
- D Na območju Kamniško-Savinjskih Alp ni smučarskih centrov.

(2 točki)

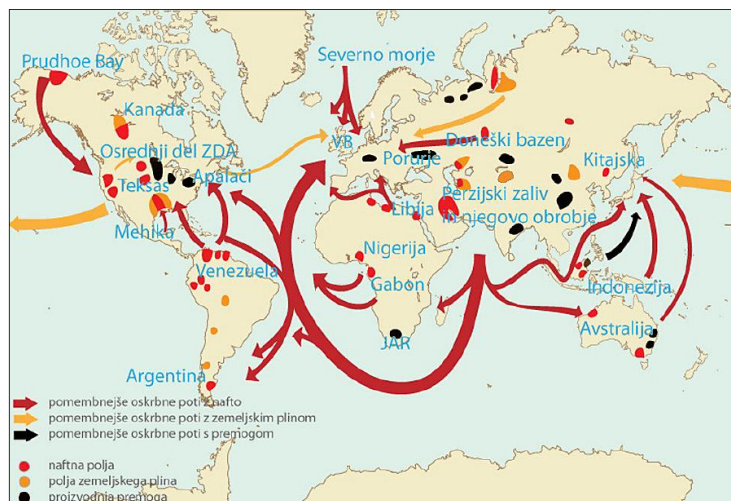
Komentar: Kljub temu da v tej IP ni zelo težkih in težkih nalog, je zanimivo, da pa so vse imele primeren oziroma (8 nalog) zelo primeren indeks diskriminativnosti. Naloga 18 je imela pričakovano nižji ID (kljub temu še primeren), ker gre za preverjanje splošnih naravnih značilnosti Alpskih pokrajin in nalogo, kjer kandidat izbira pravičen odgovor, torej naloga preverja nižjo taksonomsko raven znanja.

Naloga 1 (IT = 0,95; ID = 0,21)

1. Na sliki 9 v barvni prilogi so označena glavna nahajališča in oskrbne poti s fosilnimi gorivi po svetu. Pri vsaki trditvi obkrožite DA, če je pravilna, in NE, če je napačna.

- DA NE Največja izvoznica nafte v Južni Ameriki je Venezuela.
- DA NE Evropa se z zemeljskim plinom v največjem deležu oskrbuje iz Sibirije.
- DA NE V Aziji je med največjimi izvoznicami fosilnih goriv Japonska.

(2 točki)

Slika 9

(Vir: Kralj Serša, M., Jeršin Tomassini, K., Nemeč, L., 2015: Geografija 1. I-učbenik za geografijo v 1. letniku gimnazij. Zavod RS za šolstvo, Ljubljana. URL: <https://eucbeniki.sio.si/geo1/2547/index.html>. Pridobljeno: 22. 12. 2019.)

Komentar: Poleg te naloge je imela isti ID še tretja naloga, vendar je bila težja, ker je pri njej IT znašal 0,83. Kandidati so pričakovano uspešno reševali nalogo, saj je preverjala zgolj splošno znanje in razgledanost ter branje karte. Kljub temu je bil indeks diskriminativnosti primeren.

Nalogi z najvišjim indeksom diskriminativnosti v izpitni poli 2

Naloga 22 (IT = 0,44; ID = 0,51)

22. Dopolnite trditve tako, da pri vsaki napišete ustrezno ime Dinarskokraške pokrajine.

V dinarski smeri se od Logatca do Babnega polja razteza _____.

Mejno dinarskokraško hribovje (planota), ki edino nima dinarske slemenitve, se imenuje

_____.

Pokrajina, preko katere poteka tudi razvodnica med Črnim in Jadranskim morjem ter je hkrati

znana po najbolj obiskani kraški jami, se imenuje _____.

(2 točki)

Komentar: Zanimivo, da naloga sodi v spodnjo skupino srednje težkih nalog, je pa med vsemi v tej izpitni poli najbolj ločevala uspešne kandidate od manj uspešnih. Zahtevala je natančno poimenovanje določenih Dinarskokraških pokrajin, kar se je očitno pri kandidatih izkazalo za težavo. Prejšnja leta je bil običajno ID najvišji pri nalogah, ki preverjajo višje taksonomske stopnje znanja (pojasnitve, razlage, analize), letos pa so rezultati pokazali popolnoma drugačno razmerje.

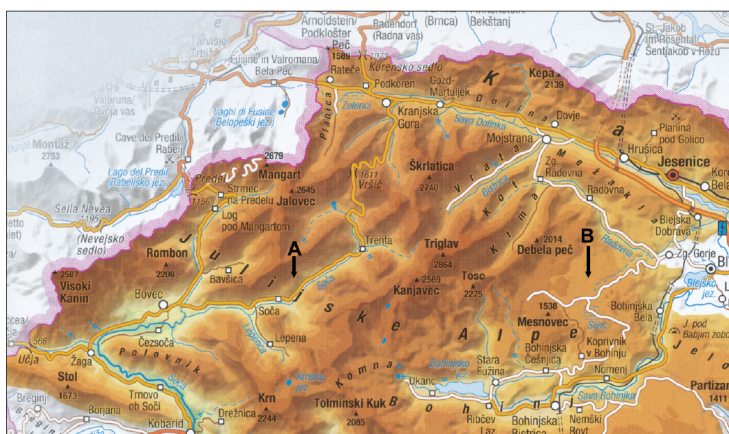
Naloga 16 (IT = 0,58; ID = 0,50)

16. Imenujte ledeniško dolino, ki je na sliki 12 v barvni prilogi označena s črko A, in planoto, označeno s črko B.

A (ledeniška dolina): _____

B (planota): _____

(2 točki)

Slika 12

(Prirejeno po: Atlas Slovenije za osnovne in srednje šole, str. 44. Mladinska knjiga, Ljubljana, 2014)

Komentar: Tudi pri tej nalogi je rezultat nepričakovan, ker naloga ne sodi med težje, je pa njen ID med najvišjimi v izpitni poli. Naloga zahteva, podobno kot prejšnja, ki ima podoben, najvišji ID v tej IP, imenovanje nekaterih delov Alpskih pokrajin. Naloga, ki preverjajo osnovno poznavanje geografskih pojmov in lego v Sloveniji, so kandidatom povzročale največ težav.

4.4 Najpogostejši nepravilni odgovori kandidatov

Izpitna pola 1

Obča:

- neustrezen opis prilagoditve izbrane skupine naravnega rastlinstva na podnebne razmere;
- težave s smiselnima opisoma dveh lastnosti omenjenih dveh skupin prsti (pogosto nerazumevanje navodil);
- napačni zapisi skupine prsti, ki jo je prikazovala slika;
- težave pri pojasnjevanju vpliva enega od horizontov (eluvialnega) na rodovitnost prsti.

Svet 1:

- težave pri imenovanju orogeneze najstarejšega označenega gorovja;
- napačno (površno) imenovanje reliefnih oblik, ki sta nastali kot posledica tektonskega razlamljanja;
- pomanjkljivo pojasnjevanje vpliva reliefa na podnebne značilnosti Severne Amerike (pojasnitve so bile najpogosteje nepopolne);
- težave pri pojasnitvi vzroka za nastanek Karibskega otočja (tudi v tem primeru je največ kandidatov dobilo točko za opis, ker je bila pojasnitev nepopolna).

Svet 2:

- nepopoln oziroma površen opis naravnogeografskega vzroka za intenzivnejši promet na Modri reki;
- neustrezno opisana demografska posledica turizma za lokalno prebivalstvo na Karibskem otočju;
- težave pri opisu posledice za rešitev prometnega stanja na sliki;
- pomanjkljivo in površno pojasnjevanje vzroka za spremembo v številu kitajskih turistov po svetu.

Evropa 1:

- slabše poznavanje značilnosti islandskega ciklona;
- težave pri prepoznavanju vpliva podnebnih dejavnikov na vremenski karti;
- pomanjkljivo pojasnjevanje vzroka za večjo količino padavin v Alpah v primerjavi s količino padavin v Panonski nižini (opis posledice je bil v večini rešitev pravilen);
- težave pri pojasnjevanju vloge človeka v opisanih podnebnih spremembah (kandidati so morali opisati vpliv človeka na visoke temperature).

Evropa 2:

- nepoznavanje deleža zaposlenih po sektorjih v razvitih državah Evrope (zamenjava črk A in C);
- težave pri iskanju dveh opisov skupne kmetijske politike v EU (najpogosteje so enega pravilno opisali, drugega pa napačno);
- težave pri imenovanju polderjev, še več pa jih je imelo težave z opisi druge in tretje faze nastanka le-teh;
- nepravilno povezovanje črk, ki so opisovale značilnost kmetijstva, s pokrajinami, označenimi na zemljevidu, (kar pomeni slabše poznavanje značilnosti kmetijstva v Evropi);
- nepopolna pojasnitev vzroka za označeno podnebno značilnost Vzhodne Evrope (tudi če je kandidat pravilno obkrožil podnebno značilnost, je bila velika težava pri pojasnitvi; največkrat je bila nepopolna, tj. napisan samo opis).

Izpitna pola 2

Obča:

- nepravilno imenovanje energetskega vira (predvsem drugega);
- nepoznavanje aktualnih dogodkov (finančna kriza) in pojmov, ki so povezani s tem;
- napačen opis pozitivne (ali negativne) posledice;
- nepopolni pojasnitvi (natančno je bilo treba pogledati obe fotografiji in za vsako napisati pojasnitev); skoraj polovica kandidatov je napisala nepopolni pojasnitvi.

Slovenija 1:

- napačno imenovanje hidroloških pojmov, ki so jih morali razbrati iz besedila;
- nenatančno branje navodil in nepoznavanje pojma razvodnica, kar posledično pomeni, da je kandidat ni znal vrisati na karto;
- nepoznavanje enot za vodni pretok in nepoznavanje rečnih režimov v Sloveniji (posledično nepravilno povezovanje hidrogramov z območji);
- pomanjkljivo pojasnjevanje vpliva kamninske zgradbe na kakovost skalne vode (nepoznavanje in nerazlikovanje skalne vode od talne);
- pojasnitvi naravno- in družbenogeografskih vplivov Tržaškega zaliva, ki vplivata na ekološke značilnosti morske vode, sta zgolj opisa.

Slovenija 2:

- nepravilna opisa demografskih sprememb;
- nepoznavanje gospodarskih dejavnosti določenega sektorja;
- pomanjkljivo poznavanje demografskih značilnosti Ljubljanske kotline;
- pomanjkljivo pojasnjevanje naravnega prirastka v določenem časovnem obdobju;
- nepopolna pojasnitev in neustrezna primerjava med regijama Pomurska ravnina in Goričko.

Slovenija – pokrajine 1:

- nepoznavanje imen določenih regij Alpskih pokrajin;
- slabše poznavanje procesov in geoloških obdobj;
- težave pri prepoznavanju opisa značilnosti Kamniško-Savinjskih Alp;
- pomanjkljivo pojasnjevanje vpliva kamnin na relief v določeni regiji;
- težave pri pojasnjevanju sprememb, ki so jih kandidati morali razbrati iz priloženega grafa; pojasnitve so bile pomanjkljive.

Slovenija – pokrajine 2:

- pomanjkljivo imenovanje procesa v Dinarskokraških pokrajinah;
- nepoznavanje imen določenih regij Alpskih pokrajin;
- slabše poznavanje razmestitvenih dejavnikov v Sloveniji (primer Kočevja);
- nepopolno pojasnjevanje značilnosti kraških polj (lega naselij, podnebne značilnosti).

Iz zapisanih najpogostejših nepravilnih odgovorov kandidatov je razvidno, da jim največje težave predstavljajo naloge pojasnjevanja in naloge poznavanja ter imenovanja označenih reliefnih enot, rek, mest itd. na zemljevidih.

Pri nalogah pojasnjevanja se pojavljajo te težave:

- odgovori so zgolj opisi z odsotnostjo vzročno-posledične povezave;
- pojasnitve so deloma zgolj prepisi delov vprašanj ali identični prepisi iz besedil, ki so deli naloge;
- uporaba strokovno nesprejemljivih pojasnitev (npr. bolj ali manj ugodno/primerno podnebje/prst itd.).

Smiselno bi bilo, da učitelji pri pouku geografije več pozornosti namenijo tudi orientaciji na zemljevidu. Kandidati pri nalogah, povezanih z orientacijo na zemljevidu, že leta dosegajo nizko število točk, kar pa bi z večkratnim kartografskim delom pri pouku z lahkoto odpravili.

4.5 Mnenje zunanjih ocenjevalcev o nalogah in vprašanjih v izpitnih polah

Tudi letos so zunanji ocenjevalci geografije podali mnenje o nalogah in vprašanjih v izpitnih polah prek spletne ankete. Vprašalnik za ocenjevalce je izpolnilo 48 zunanjih ocenjevalcev (leta 2020: 46), od tega 24 za izpitno polo 1 (leta 2020: 23) in 24 za izpitno polo 2 (leta 2019: 23). Analiza je pokazala, da sta bili obe izpitni poli dobro ocenjeni: IP 1 s 4,1 točke od 5 možnih (leta 2020: 4,4), IP 2 pa s 4,2 točke (leta 2020: 4,2). V primerjavi s skupno oceno posamezne izpitne pole iz leta 2020 je IP 1 ocenjena slabše za 0,3 točke, IP 2 pa enako kot lani. Navodila za ocenjevanje so ocenjena s 4,4 točke (leta 2020: 4,3). Verjetno so k nekoliko višji skupni oceni Navodil za ocenjevanje prispevala tudi Dodatna navodila.

Zunanji ocenjevalci so v nalogah najbolje ocenili slikovno gradivo in *Navodila za ocenjevanje*, sledi skupna ocena naloge in ocena težavnosti vprašanj. Statistični izračuni njihovih ocen so prikazani v preglednicah 4.5.1 in 4.5.2.

Preglednica 4.5.1: Ocena zunanjih ocenjevalcev, izpitna pola 1

Ocena	Obča	Svet 1	Svet 2	Evropa 1	Evropa 2	IP 1
skupna ocena naloge	4,0	4,1	3,9	4,0	4,0	4,0
ocena težavnosti vprašanj	3,9	3,8	4,0	3,8	3,9	3,9
slikovno gradivo	4,3	4,5	4,6	4,5	4,4	4,5
skupaj	4,1	4,1	4,2	4,1	4,1	4,1

Vir: Vprašalniki za zunanje ocenjevalce, 2021

Preglednica 4.5.2: Ocena zunanjih ocenjevalcev, izpitna pola 2

Ocena	Obča	Slovenija 1	Slovenija 2	Slovenija pokr. 1	Slovenija pokr. 2	IP 2
skupna ocena naloge	4,0	4,3	4,2	4,4	4,2	4,2
ocena težavnosti vprašanj	3,8	4,0	4,2	4,3	4,0	4,0
slikovno gradivo	4,3	4,3	4,5	4,5	4,6	4,3
skupaj	4,0	4,2	4,3	4,3	4,3	4,2

Vir: Vprašalniki za zunanje ocenjevalce, 2021

Preglednica 4.5.3: Ocena zunanjih ocenjevalcev, Navodila za ocenjevanje

	IP 1	IP 2	Skupaj
vsebina rešitev	4,3	4,4	4,4
jasnost rešitev	4,2	4,3	4,3
točkovanje rešitev	4,4	4,5	4,5
skupaj	4,3	4,4	4,4

Vir: Vprašalniki za zunanje ocenjevalce, 2021

V komentarjih so zunanji ocenjevalci pohvalili dokument *GEOGRAFIJA_dodatna razlaga navodil*, pripravljen za izpitno polo 1 in 2. Ta dokument jim je, po njihovih besedah, zelo olajšal delo, še posebej, ker skupne moderacije tudi letos zaradi izjemnih razmer ni bilo. Glede na to, da so nekateri ocenjevalci izpostavili, da bi bilo lažje, če bi izvedli moderacijo na daljavo, bomo naslednje šolsko leto razmišljali v tej smeri. Več ocenjevalcev je izpostavilo svoje PGO, ki so bili še posebej dosegljivi in odzivni. Pod komentarje so tudi zabeležili:

- iskanje novih načinov za izvedbo skupne moderacije (npr. aplikacija Zoom), če že ta ni možna v živo; pogovor s PGO med ocenjevanjem zaradi razjasnitve dilem;
- nasprotujoče si želje glede rešitev nalog pojasnjevanja (posamezne ocenjevalce moti širok spekter možnih odgovorov v *Navodilih za ocenjevanje*, drugi menijo, da je ta še preozek);
- nasprotujoče si želje glede zapisa v dodatnih navodilih, kot so »če kandidat poleg *pravih rešitev napiše še en DA, 1 točka. Če kandidat napiše štirikrat DA, 0 točk*«. Posamezni ocenjevalci zahtevajo izbris dodatnega navodila, drugi navajajo njihovo nujnost pri ocenjevanju;
- nekateri so imeli pripombe glede vsebine (preveč prsti in tektonike), drugim pa sta bili izpitni poli vsebinsko zelo ustrezni (posebej pri IP 1 ugotavljamo velike razlike in nasprotujoča si mnenja ocenjevalcev).

Večina, tj. več kot dve tretjini ocenjevalcev, ugotavlja pomanjkljivo znanje kandidatov predvsem na področju poznavanja regij Slovenije in vzročno-posledičnih pojasnitev.

Približno tretjina zunanjih ocenjevalcev je pohvalila naloge, navodila in zahtevnost izpitnih pol, nekaj jih ni imelo nobenih pripomb za nadaljnje delo. Iz tega lahko potegnemo sklep, da je večina zunanjih ocenjevalcev zadovoljnih z delom DPK SM za geografijo. Kot predloge in smernice za nadaljnje delo DPK SM za geografijo so navedli:

- ohraniti skupno moderacijo v živo oz. le-to v izjemnih primerih nadomestiti z videokonferenco;
- poenotenje točkovanja nalog pojasnjevanja. Te naj bodo vedno vrednotene z 2 točkama;
- zmanjšati število pojasnitev;
- iskati način, kako dvigniti interes med dijaki za izbor geografije kot maturitetnega predmeta;
- transformacijo vprašanj, ki zahtevajo pojasnitve, v tako obliko, da bi dijak lahko izbral, ali bo pojasnjeval vzrok za nastali problem ali posledico problema;
- nedvoumno zastavljena vprašanja;
- rešitve naj bodo izključno v *Navodilih*, *Dodatna navodila* pa naj bodo namenjena razlagi načina ocenjevanja.

5 Zunanje ocenjevanje in ugovori

5.1 Zunanje ocenjevanje

S spomladanskim izpitnim rokom splošne mature 2021 smo pri geografiji nadaljevali z elektronskim ocenjevanjem. Kandidati so izpit pisali v četrtek, 3. 6. 2021. V ponedeljek, 7. 6. 2021, so zunanji ocenjevalci lahko dostopali do izpitnega gradiva. V sredo, 9. 6. 2021, smo s pomočniki glavnega ocenjevalca izvedli moderacijo *Navodil za ocenjevanje* in izbrali pole za standardizacijo, vajo ter kontrolo. Zaradi situacije s koronavirusom skupne moderacije *Navodil za ocenjevanje* ni bilo. Da bi zunanji ocenjevalci čim bolj poenoteno in pravilno ocenjevali, smo v ta namen skupaj s pomočniki glavne ocenjevalke (PGO) zapisali dokument *GEOGRAFIJA_dodatna razlaga navodil*, in sicer za izpitni poli 1 in 2. V tem dokumentu smo poskušali:

- opozoriti npr. na posebnosti točkovanja pri posameznih nalogah,
- razložiti način ocenjevanja pojasnitev,
- zapisati pogojno sprejemljive rešitve pri posameznih nalogah.

Zunanje ocenjevalce smo še posebej opozorili, naj začnejo z ocenjevalnem pol šele potem, ko si natančno preberejo oba dokumenta, *Navodila za ocenjevanje* in *Geografija_dodatna razlaga navodil*. Pri standardizaciji PGO in zunanjih ocenjevalcev ni bilo večjih odstopanj in je bila večina samodejno potrjena (vsi PGO). Nekatera razhajanja pa so bila posledica nebranja dodatnih navodil, zapisanih s strani PGO in glavne ocenjevalke. Rok za oddajo standardizacije je bil v petek, 11. 6. 2021, do 20. ure.

Zunanji ocenjevalci so letos po pošti prejeli zgolj barvne priloge, medtem ko so si morali sami natisniti *Navodila za ocenjevanje*, ki so bila dostopna v programu RM Assessor. Po poročilih PGO in glavne ocenjevalke je ocenjevanje potekalo brez večjih težav, zunanji ocenjevalci so usklajevali svoja mnenja in dileme s svojim PGO. V pomoč so jim bila *Dodatna navodila* za ocenjevanje.

E-ocenjevanje se je začelo v četrtek, 10. 6. 2021, ob 15. uri, in se zaključilo v ponedeljek, 21. 6. 2021, ob 10. uri.

5.2 Ugovori na oceno in način izračuna izpitne ocene

Izpit splošne mature iz geografije je v spomladanskem roku (3. 6. 2021) pisalo 2.036 kandidatov, število ugovorov pa je bilo 52, tj. 2,6 % (od tega je 50 kandidatov ugovarjalo na oceno, 2 pa na način izračuna ocene). To je malce manj kot leta 2020, ko je ugovarjalo 3,1 % kandidatov. Tudi letos je bil omogočen elektronski vpogled/dostop do ocenjenih pol vsem kandidatom, posledično jim ni bilo treba oddati zahteve za vpogled. Ugovore so pregledovali trije izvedenci. Vsota točk je bila spremenjena v 39 primerih, v 16 primerih pa je prišlo do spremembe ocene (lani v 13 primerih). Pregled ugovorov kandidatov v obdobju zadnjih deset let je prikazan v preglednici 5.2.

Preglednica 5.2: Ugovori kandidatov na oceno

Leto	Število vseh izpitov	Število zahtev za vpogled	Število ugovorov na izračun	Število ugovorov na oceno	Število vseh ugovorov	Sprem. vsote točk	Sprem. ocene
2021	2.036			50	52	39	16
2020	1.915	/	/	60	60	34	13
2019	1.698	88	0	36	36	19	12
2018	1.908	94	0	36	36	15	6
2017	2.024	114	0	46	46	28	17
2016	2.364	139	0	55	55	27	13
2015	2.513	135	0	44	44	22	9
2014	2.478	140	0	48	48	23	6
2013	2.811	143	0	51	51	26	17
2012	2.799	133	0	41	41	24	11
2011	3.575	206	1	80	81	25	14

Vir: Državni izpitni center, 2021

Referenčna skupina SM 2021 pri predmetu geografija, ki je opravljala izpit splošne mature v spomladanskem roku in je štela 1.746 kandidatov, je opravila izpit s povprečno oceno 3,64, kar je višje od lanske povprečne ocene (3,43), ter dosegla povprečno 74,09 točke od 100 možnih (v primerjavi z maturo 2020 je to občutno višji podatek; lani so kandidati dosegli 70,90 točke, kar je za 3,19 točke manj).

6 Povzetek

6.1 Ocena uspeha kandidatov

Izpit splošne mature iz geografije je v letu 2021 potekal uspešno, brez večjih posebnosti pri izvedbi izpita in ocenjevanju izpitnih pol.

Kandidati iz referenčne skupine SM so dosegli skupno povprečno oceno 3,64, kar je 0,2 več kot v letu 2020. Meje med ocenami glede na predhodno leto so se malenkost spremenile. Za oceno zadostno (2) se je meja z 49 % dvignila na 50 %, za oceno dobro (3) je meja ostala enaka (61 %), za oceno prav dobro (4) se je dvignila z 72 % na 73 %, za oceno odlično (5) pa se je dvignila s 83 % na 84 %. Pri tem je treba poudariti, da je bil zaradi neobičajnega poteka pouka v letu 2020/21 sprejet sklep, da se vsem kandidatom na splošni maturi uveljavi dodatek h končnemu uspehu pri posameznem predmetu v višini 10 % vsote točk neuspešno rešenih oz. nerešenih nalog. Ob upoštevanju omenjenega dodatka lahko sklenemo, da se neobičajen potek pouka pri uspešnosti izpita splošne mature iz geografije ni pokazal v negativnem končnem uspehu, saj je bila skupna uspešnost kandidatov pri predmetu geografija 31,1 %, kar je 1,8 % več kot v letu 2019/20 in največ po letu 2017.

Težavnost obeh pol je bila precej podobna, pri prvi je bil indeks težavnosti 66,6 odstotne točke, pri drugi pa 63,6 odstotne točke. Indeks diskriminativnosti je pri prvi poli znašal 0,31, pri drugi pa 0,35.

Kot najtežje so se izkazale naloge, kjer bolj kot samo področje očitno vpliva struktura naloge v kombinaciji z vsebino, kar opazamo tudi v preteklih letih. Iz zapisanih najpogostejših nepravilnih odgovorov kandidatov je razvidno, da jim največje težave predstavljajo naloge pojasnjevanja in naloge poznavanja ter imenovanja označenih reliefnih enot, rek, mest itd. na zemljevidih. Pojasnjevanja so nepopolna, pogosto manjka vzročno-posledična povezava, pomanjkljivo je tudi pomnjenje geografskih pojmov, procesov in imen.

V letu 2021 je 17 % kandidatov doseglo odlično oceno (7 odstotnih točk več kot leta 2020) in 41 % prav dobro (5 odstotnih točk več kot leta 2020), dobro oceno je doseglo 32 % (enako kot leta 2020), zadostno pa 9 % dijakov (9 odstotnih točk manj kot leta 2020). Negativno oceno je prejel 1 % kandidatov, kar je 3 % manj kot leto poprej.

Razmerja v težavnosti se med posameznimi deli izpita bistveno ne spreminjajo, povprečni rezultati pa so pričakovano bistveno boljši pri notranjem delu izpita, kjer se ocenjuje kandidatovo sodelovanje pri terenskih in laboratorijskih vajah ter strokovni ekskurziji. Več zaporednih let opazamo stalnost doseženih rezultatov, ki jo pripisujemo kakovostni pripravi kandidatov, rednemu seznanjanju učiteljev geografije z rezultati in novostmi ter prizadevanju za pripravo kakovostnih nalog v okviru uveljavljene oblike izpitnih pol, ki se je razvila skozi čas in je v splošnem dobro sprejeta. Hkrati je to tudi dokaz, da maturitetna komisija sledi trendom pri pouku geografije. K temu lahko v letu 2020/21 dodamo še nekoliko izboljšan uspeh pri maturi, kar je poleg že omenjenega dodatka zaradi posebnih okoliščin pouka verjetno tudi posledica še bolj zavzetega dela z dijaki pri pripravah.

Splošno maturo 2021 iz geografije je opravljalo 1.746 kandidatov (referenčna skupina) kar je 117 več kot leto prej. Drugo leto zapored se število kandidatov povečuje in se je od leta 2019 dvignilo za 299 kandidatov, kar pomeni 20,6-% porast glede na leto 2019. Po večletnem upadanju kandidatov je to obetaven znak. Ponovno je porastel tudi delež udeleženih kandidatov pri izpitu SM iz geografije in je dosegel 31,1 %, kar je 0,8 % več kot leta 2020 in 4,3 % več kot leta 2019.

6.2 Ocena kakovosti izpitnih pol

Izpitni poli spomladanskega izpitnega roka 2021 sta bili vsebinsko in tehnično ustrezno pripravljene.

Celotno gradivo so zunanji ocenjevalci (48) na petstopenjski lestvici ocenili kot zelo dobro, saj so mu namenili skupno oceno 4,15, oziroma oceno 4,1 za prvo izpitno polo in 4,2 za drugo. Skupna ocena je 0,15 nižja od lanske. *Navodila za ocenjevanje* so bila ocenjena s 4,4, kar je 0,1 več od lanske ocene.

Zunanji ocenjevalci so v nalogah najbolje ocenili slikovno gradivo in *Navodila za ocenjevanje*, sledi ocena težavnosti vprašanj. V komentarjih so zunanji ocenjevalci pohvalili dokument *GEOGRAFIJA_dodatna razlaga navodil*, pripravljen za izpitno polo 1 in 2. Ta jim je po njihovih besedah zelo olajšal delo, še posebej, ker skupne moderacije letos zaradi izjemnih razmer ni bilo. Po ocenah zunanjih opazovalcev sta bili poli precej uravnoteženi. Ocena posameznih sklopov se ne razlikuje za več kot 0,2.

Izpitne pole so bile oblikovane tako, da so posamezne strukturirane naloge vključevale vse taksonomske stopnje in različne vrste grafičnih prilog. Pri nalogah najvišje taksonomske stopnje postanejo še posebej očitne težave z oblikovanjem pojasnitev, saj kandidati pogosto ne razlikujejo med vzroki in posledicami ali pa med posameznimi vrstami geografskih dejavnikov. Za težje od pričakovanega se izkažejo tudi naloge prve taksonomske stopnje, povezane z lociranjem zemljepisnih imen na karti. Stalno tudi opažamo, da so neustrezne ali pomanjkljive rešitve (ne glede na taksonomsko stopnjo) mnogokrat posledica površnega prebiranja vprašanj, premalo poglobljene rabe priloženega gradiva in podcenjevanja kompleksnosti vprašanj.

6.3 Druge ugotovitve

Kljub izrednim razmeram večji del šolskega leta 2020/21 in bojazni, da bo omejena izvedba pouka vplivala na izvedbo in uspeh pri splošni maturi iz geografije (in tudi sicer), ugotavljamo, da pri geografiji odstopanj v primerjavi s preteklimi leti nismo opazili, kar je spodbudno.

Zunanje ocenjevanje je potekalo brez posebnosti, pogrešali pa smo skupno moderacijo. Izpostavili bi nadaljevanje porasta zanimanja dijakov za izbor geografije kot maturitetnega predmeta, kar vliva optimizem.